

pripravljeni za 10 soldov peljati včasih skoro uro daleč; tudi jaz sem se usedel v enega, češ, me bo že peljal kam do kake gostilnice, kjer bom prenočil prvo noč. Čudno se je bilo naključilo, da z manoj vred usedli so se bili v ta „omnibus“ še trije učitelji, ki so bili prišli tudi v gospodarstveno šolo. Že po obnaši smo se bili eden drugega spoznali; bila sta dva iz Primorja, in eden zgornji Štajerc. Dali smo se peljati na videmsko predmestje in se vmestili: prva dva v gostilnico „zur Stadt Triest“, midva s Štajarcem pa „zum goldenen Lamm“. — Prva pot iz našega začasnega stanovanja bila je v Politehniko, kjer nam je prijazen vratar (zali mož, po rodu Moravan) pokazal sobo, v kateri sta dva priljudna gospoda (verli ministerijalni tajnik g. dr. Lorenec po naključju ravno ni bil nazoč) vpisovala prihajajoče učitelje. Vsaki izmed nas je dobil pri vpisovanju sprejemnico, na kateri je bilo zapisano njegovo ime in razred, v kterega je bil vversten.*) Nosile so te sprejemnice pečatni podpis gospodarstvenega ministerstva in so nam polahkovala, ali tako rekoč odpirale vhod v vse znamenitnejša poslopja in naprave; celó v cesarske palače priti so nam pomogle. Zraven sprejemnice smo dobili še tudi tiskani učni program, v katerem so bile na prvi strani po večjem naznanjene opombe gledé poduka; na drugi strani bil je natisnjen imenik veleučenihi gg. docentev za vse tri razrede; ostale strani pak so obsegale podučni red za ves čas kurza. S sprejemnico in programom v žepu napotil sem se v notranje mesto k sv. Štefanu, od tam pa kmali nazaj na začasno stanovanje, kjer me je vtrudenega kmali objel zaspanec v svoje sladko naročje. —

(Dalje prih.)

Ogled po šolskem svetu.

Iz rogačkoga okraja. Žalostna, pa resnična je naša naloga: „Čakajmo in upajmo!“ sej upanje je sladko. — Res, upanje človeku pomaga težave in britkosti voljno prenašati; ako pa le predolgo ni tega, česar upamo, peša tudi upanje. Tako se godi meni in naj več

*) Vversteni smo bili učitelji po obnebi krajev, iz kterih smo bili domá, v tri razrede. I. razred obsegal je učence naj več iz ravninskih toplejših pokrajin naše Cislajtanije, iz Češkega, Moravskega in Slezije. — V II. razred vmesteni smo bili planinci, kterim so nam domovja bolj merzli gorati oddelki Kranjsko-gorenskega, zgor. Koroškega, zgor. Štajerskega, Solnograškega, Tirolsko in Vorarlberškega in tudi nekaj zgornje in doljne

vsem učiteljem. Po novi šolski postavi se je nam že veliko predru-gačilo, vendar pa ne še to, kar je za naš obstanek naj bolj potrebno. t. j. naši materialni dohodki. Postavno je namreč, da se nam mora boljša in sicer redna plača odrajtovati in da jo dobivamo pri šolski gosposki — ali — to se še do sedaj ne godi v našem okraji. Okr. šolski svet že imamo, krajnega za našo šolsko srenjo pa prav za prav še nimamo, ker še ni ustanovljen; akoravno je že izvoljen. Ne vem, kako dolgo se bode to še odlagalo. Postava od 8. svečana preteč. l. nalaga krajnemu šolskemu svetu, da mora določiti učiteljem dohodke in skerbeti, da bodo plačo dobivali o pravem času; ker se pa krajni šolski svet še ni konstituiral, kaj bo? — Zopet me silijo misli: „Čakaj!“ Že tri mesece imamo šolo, pa še nismo dobili drugega plačila za naš trud, kakor polna pljuča šolskega praha. Moj Bog! človek ne more živeti od vode in kamenja! Potožiti bi imel še mnogo enakega, pa kaj bi mi tudi to pomagalo? Pisal sem te verstice samo za to, da marsikteri tovarš zvê, da se ne samo njemu, ampak tudi drugim borno godi.

Le voljno čakajmo in upajmo!

— ei —.

Iz Ptuja. Učiteljsko društvo ptujskega okraja imelo je 13. pr. m. svojo glavno in volilno skupščino. Iz sporočila dosedanjega ravna-telja se je razvidelo, da je to društvo, ustanovljeno dne 4. sušca preteč. l. in da je do novega leta 1870. imelo šest shodov in da so se družniki prav verlo pogovarjali o ped. didakt. rečeh, ter med drugim tudi prosili za poboljšanje materialnega stanja ljudskih učiteljev. Društvo šteje sedaj 39 rednih udov, a pristopili so tudi 4 razredni udje in 1 dopisovalec. Iz društvene blagajnice naročala se bodo dobra ped. dela ter druga sredstva za šolo in nauk; tudi je že pod-laga položena društveni knjižnici. Za novega ravnatelja izvoljen je gosp. Ferk Jakob, učitelj mestne šole na Ptuj, katerega je volil okrajni zastop tudi svetovalec v okrajno šolsko svetovalstvo, — dokler so bili izbrali si učitelji g. Švajgelja Karola, učitelja pri sv. Petru na Ptuj, zastopnika pri tem uradu. Gospod Jakob Ferk ima posebno zaupanje pri učiteljih; tedaj bode dobro vodil učit. društvo, ter se trudil kakor doslej za napredek in blagor učiteljstva. Bog dal!*) *k.

Iz Železnikov. Časniki so nam naznanili za učitelje gotovo ne veselo novico, da je slavní gospod minister grof Potocki stopil iz svoje službe. Resnico so govorile že „Novice“ v svojem 3. listu tekočega leta, da „on (grof Potocki) je bil minister, ki je bil v svojem delovanji vsaki deželi in vsakemu narodu enako pravičen, enako radodaren, — pravi zgled, kakošen naj je vsaki minister!“ — Če, kakor dalje „Novice“ dobro pravijo: „Vsem deželam gotovo ostane izverstni mož v blagem spominu“, smemo reči to toliko bolj vsi tisti, — ki smo bili po njegovi skerbni naredbi predlanskim in lani

Avstrije. III. razred obsegal je ostale učitelje iz srednjega podnebja, ter so mu bili yversteni: Kranjsko-Dolenci in Notranjci, Primorci, spod. Korošci, spod. Štajarci, doljno Avstrijani, Bukovinci, Galicijani in Gra-ničarji.

Pis.

*) Prosimo, večkrat kaj!

Vredn.

poklicani v gospodarstveno šolo v Beč. On namreč se je spomnil tudi, kakor je marljivi gospod Ivan Tomšič v 44. listu predlanskih „Novic“ kaj dobro rekel, „nos in umbra mortis sedentium“ (v smertni senci sedečih) in po njem ravno je bila vpeljana gospodarska šola, ki je vabila ljudske učitelje k bogato obloženi mizi višje izobraženosti v mnogem oziru. Kako mu je bilo napredovauje učiteljev resnično pri sercu, kazal je slavní gospod predlanskim in lani poleg drugih bogatih dobrot tudi s svojimi osebnimi prihodi med gospodarstvenimi poduki v Politehniko, in vsaki iz med onih nas, ki smo bili tako srečni, da smo bili poklicani v Beč, smo mu bili zavezani k naj večji hvaležnosti. To pa izrečemo toliko lažeje še sedaj, ko je slavní gospod izstopil iz svoje visoke službe, ker nam ne bo nihče mogel očitati, da se mu hlinimo. Grofa Potočki-ta bo spremljevala po vseh njegovih zemeljskih potih sladka zavest, da spolnoval je kot minister zvesto dolžnosti svojega ne ravno lahkega stanu in spremljevala ga bo hvaležnost tisučerih zemljiščnih gospodarjev vseh avstrijskih narodov, za katerih blagor je bil slavní gospod ves vnet. Mislim, da govorim vsem iz serca, če se prederznem jaz zaklicati v imenu vseh svojih nekdanjih slovenskih dunajskih součencev: izraz neomejenega spoštovanja in naj globokejše hvaležnosti bodi slavnemu Potočki-tu!

Slava bodi spominu tako verlega podpornika avstrijskih podložnikov! —

Josip Levčnik.

Iz Starega terga pri Poljanah. Ker si, ljubi „Tovars“ v zadnjem listu v dopisu iz Černomlja omenil, da je Miklavž za okr. uč. bukvarnico pet gold. obljubil (če tudi prav tiho), ti povem, da jih je tudi že dal. Prejel jih je ravnokar za pšenico, ktero je kot učitelj nabral.

Miklavž.

Iz Černomlja. 13. januarja t. l. se je zbrala večina učiteljev tega okraja, da bi se pogovorili o pravilih za učiteljsko knjižnico, ki smo jo mislili napraviti. Sklenili smo, da vstanovimo za ta okraj učiteljsko društvo. Poslali smo tedaj slavní e. k. vladi prošnjo, da bi nam ne prepovedala osnovati omenjenega društva in da bi nam pravila poterdila. Upamo, da se nam bodo želje spolnile. Sej se od naz tirja, naj se izobražujemo; izobražujemo se pa naj laže društveno. Mi imamo sicer splošno učiteljsko društvo za Kranjsko s sedežem v Ljubljani, toda oddaljeni učitelji se ne moremo zavoljo prevelikih stroškov njegovih zborov vdeleževati; torej bi bilo lepo, da bi se tudi pri nas, kakor po drugih sosednjih deželah, okrajna učiteljska društva napravljala. Sklenili smo pa, da udje že vstanovljenega učiteljskega društva za Kranjsko še zmirom ostanemo. Izide naših obravnav bode, ako se vstanovi društvo, naš „Učiteljski Tovars“ prinašal. Mislimo tedaj, da „oče“ — učiteljsko društvo v Ljubljani — „sinka“ dobi. *)

J.

Iz Idrije. Priserčna zahvala. Zadnjič sem naznanil, da smo tukajšnji učitelji velike stenske table za kazavni nauk prosili; danes pa že lahko veselega serca povem, da smo jih tudi dobili. Priserčno se torej zahvaljujem v imenu vsega tukajšnjega

*) Serčni pozdrav mlademu sinku!

„Tovars.“

učiteljstva slavnemu c. k. rudarskemu predstojništvu, ki je blagovolilo kupiti dragi učilni pomoček. Šolskim stenam so te table lep kinč; da bi bile tudi v prid učiteljem in učencem! J. L.

Iz med gorenjskih hribov. (Poslano.) Ljubi Tovarš! Iz tvojega 1. lista letošnjega leta smo razvideli, da so bile Metelkove štipendije 11. dec. pr. l. raspisane, in je bil za vloge odmerjen zadnji čas do 31. dec. 1869. Čudno je to, da smo mnogi učitelji zvedeli za ta razpis še le po tvojem naznanilu, in tudi to že čez odmerjeni, tedaj zamujeni čas. Blagi rajni Metelko (gospod Bog mu plačaj njegovo dobrotljivost do slovenskih učiteljev v sv. raju!) ni napravil svojih štipendij iz namena, da bi za nje mogli prositi le nekteri — kaki izvoljenci — in vender se je dosedaj godilo pri podelovanju štipendij, na vsa usta povemo, blizo tako. Če ni to resnica, zakaj se pa razpisani obrok za prošnje ne razglasi dovolj za časa, in zakaj se ne dá razpis vsem učiteljem po okrožnici na znanje! Pregovor: „Gleiches Recht für Alle“ se v sedanjih časih sicer šopiri in širokoustno véde ko prvi poštenjak, ali v resnici je pa on ravno v naših dnevih prava pokvečena putigromasta švédra, ki bi mu bilo treba 10 bergelj, da bi mogel stati na nogah! — Govorili in povedali bi lahko tudi še v marsikakem drugem oziru kaj, pa pustimo to reč za drugi čas!

Pravicoljub.

Iz Ljubljane. Okrožnica c. k. deželnega predsednika pl. Conrada do c. k. okrajnih glavarjev na Kranjskem 14. preteč. m. govori o ljudskem šolstvu nekako tako le: „Okrajna gosposka je tudi v pretečenem letu skerbela za šolstvo, in ta njena naloga je bila toliko težja, ker imamo namesto vterjene postave o šolskem nadzorstvu še začasni urad. V šolskem l. 1869. se je ustanovilo več novih ljudskih šol in nekaj se jih je pomnožilo z razredi. Za l. 1870. se je nadjati, da se bode napravilo in popravilo še več šol. Kar pa zadeva red pri šolskem obiskovanju, žalibog, je bilo v pretečenem letu več želeli. Število šolskih otrok se je zmanjšalo, namesto, da bi se bilo povikšalo. Te zapreke naj se odpravljajo. Tekoče leto bode se, kakor se vidi, po sklepu deželnega zbora, ustanovila postava o šolsk. nadzorstvu; vendar naj bode že, kakor koli, okrajno in krajno šolsko nadzorstvo ne bode nikakor smelo zanemarjati svojih dolžnosti. Iz naznanil sem razvidel, da se večina duhovščine in učiteljev kersčanskega nauka rada vdaja novim šolskim naredbam. Nadjam se tedaj, da se zanaprej o tem ne bode godilo kaj, kar bi bilo postavi nasprotno“.

— Svetli cesar so z naj vikšim sklepom 11. dec. preteč. l. ministra za bogočastje in nauk pooblastili, da sme zaslužene podučitelje častno imenovati „učitelje“, in nadoučitelje „ravnatelje“; poglavitnim učiteljem v pripravnicah pa naj se jim dovoljuje pridevnik „profesor“, še dalje, ako so ga že popred imeli. Dunajska „Volksschule“ pravi: „Ein Labsal für alle Titelsüchtigen!“

— „Imenik ljudskih učiteljev na Kranjskem“ smo poslali vsem udom uč. dr.; prodaja pa ga društvo in Giontini po 30 kr.